

Natálie CHEJNOVSKÁ, *Totální nasazení a jeho dobové souvislosti ve světle korespondence Václava Jakla z let 1944–1945*. (Bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2022, 187 s. včetně příloh a pramenné edice.

#### Hodnocení vedoucí bakalářské práce

Autorka předkládané bakalářské práce zúročila při jejím zpracování dva své dlouhodobé odborné zájmy: moderní dějiny a spolupráci s Pamětí národa a z ní plynoucí zkušenosti s výzkumy například na poli orální historie, a dále genealogické výzkumy týkající se její rodiny, širšího příbuzenstva a dalších osob.

Práce nazvaná „*Totální nasazení a jeho dobové souvislosti ve světle korespondence Václava Jakla z let 1944–1945*“ je logicky rozčleněna do několika kapitol. Úvodní část autorka využila k seznámení se zpracovávanou problematikou, se svým badatelským záměrem a s cíli, které sleduje. Následující kapitolu věnovala přehledu pramenů, s nimiž pracovala, metodickým postupům a rozboru dostupné sekundární literatury k tématu, domácí a zčásti i zahraniční (zejména z dostupných internetových zdrojů). Po metodologické stránce se zde soustředila na ego dokumenty a zejména na otázku korespondence a nakládání s ní jako s historickým pramenem a zdrojem informací, dále na orální historii a rovněž na řadu dalších metod (analogie, analýza, komparace atp.). Další část předkládané absolventské práce pak autorka zaměřila na problematiku nucené práce, totálního nasazení a jeho dobových konsekvencí především z pohledu nedobrovolného účastníka českého, ale zčásti i (středoevropského). Dále se věnovala úřadům práce zřízeným v protektorátu po říšském vzoru, jejich právnímu ukotvení a zejména kompetencím, jež jim ve studované oblasti náležely. V následující pasáži zohledňuje získané informace v pojednání o sociálním postavení, životních peripetiích a každodennosti totálně nasazených. Poté se zaměřila na oblast Plzeňska a zejména na městečko Staňkov a jeho okolí, z něhož pocházel hlavní autor zkoumané a editované korespondence, neboť tato místa v editovaných dopisech často figurují. Konečně v předposlední kapitole se zaměřila přímo na osobu Václava Jakla, na jeho původ, dětství a dospívání, na vzdělání, kariéru a další osudy až do přelomu 80. let 20. století. V poslední kapitole přiblížila jeho příbuzenstvo, které z velké části vystupuje v editovaných dopisech jako jejich adresáti či pisatelé. Závěrečná pasáž stručně a jasně hodnotí dosažené výsledky (včetně edice v příloze, která je nedílnou součástí práce a o které pojednám níže).

Po stránce metodologické jde o práci dobře zvládnutou. Autorka se zaměřila v první řadě na velmi subjektivní dobová svědectví obsažená v editované korespondenci a ve výpovědích dvou doposud žijících pamětníků. Ke korespondenci přistupovala jako k prameni, který je třeba pečlivě ověřovat a konfrontovat s jinými zdroji. Stejně nakládala i s výpověďmi pamětníků, v jejichž případě použila osvědčenou metodu interview. Využila též materiály z rozsáhlého rodinného archivu a dále pak z osobního fondu RSDr. Václava Jakla uloženého v SOA Plzeň. Nespokojila se však pouze s nimi a k dalšímu doplnění a přesnější verifikaci získaných dat využívala také další objektivní údaje vytěžené z pramenů úřední provenience, jako byla

například školní vysvědčení a jiné doklady, matriky, obecní a školní kroniky, skrovně dochované spisy úřadů práce, spisy okresních a obecních orgánů, anebo materiály z archivu podniku, v němž Václav Jakl pracoval, atp.

Po obsahové a faktografické stránce je práce rovněž velmi zdařilá, neboť vychází z dosud neprozkoumaného archivního i jiného dokumentačního materiálu, který touto cestou autorka zpřístupňuje badatelské veřejnosti. Přináší řadu nových a zajímavých poznatků o situaci totálně nasazené české protektorátní mládeže, o jejím postavení, životních podmínkách, o jejich pracovním zařazení a také o nedobrovolné exploataci jejich pracovní síly ve prospěch válečného úsilí nacistického Německa. Seznamuje čtenáře s problémy, které byli mladí lidé nuceni dennodenně řešit, ale také s jejich subjektivními pocity (stesk po domově, strach z náletů, odloučenost od rodin i vrstevníků) a potřebami (ošacení a obuv, jídlo, další životní potřeby) nebo touhami (domov a snaha dostat se zpět i za cenu sankcí ze strany nacistického státního aparátu). Dovídáme se též o jejich osobní obětavosti, když větší část svého nevelkého výdělku zasílali svým rodinám v českých zemích, jež se na druhé straně stejně obětavě snažily pravidelně jim zajišťovat hmotnou i duševní podporu v jejich nelehkém postavení.

Samostatnou položku, k níž je třeba se vyjádřit speciálně, představuje edice shora uvedeného souboru korespondence, která tvoří velmi podstatnou část kvalifikační práce a která se skládá celkem z pětašedesáti dopisů různého rozsahu. I tato část je zdařilá, přestože byla práce s těmito prameny paleograficky velmi náročná, je pečlivě zpracovaná podle platných zásad pro tvorbu edic novodobého česky psaného materiálu. Autorka si zajistila konzultace lingvistických problémů a také anomálií (lexika, gramatiky i stylu) s konzultantkou – odbornou bohemistkou doc. PhDr. Marií Janečkovou, CSc. V ediční poznámce editorka nastiňuje svůj postup, který pak důsledně dodržuje. Edice dopisů je zpracována pečlivě a bezchybně, jak po odborné, tak i po formální stránce. Součástí je poměrně bohatý doprovodný aparát ve formě vysvětlujících poznámek pod čarou a také pečlivě zpracované rejstříky. Zajímavou položku představují rovněž ostatní přílohy, ať už obrazové anebo ukázky vlastní básnické tvorby hlavního korespondenta (de facto rovněž edičně zpřístupněné).

V práci jsou obsaženy i další nezbytné součásti jako seznam zkratk, seznam použitých pramenů, sekundární literatury a internetových zdrojů, seznam příloh a již shora zmíněné vhodně vybrané obrazové přílohy.

Bakalářskou práci Natálie Chejnovské lze označit za velmi zdařilou, přestože z větší části vznikala v nelehkém období epidemických omezení a uzávěr. S potěšením ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.